

Konstnärateljéer kartläggning Bilaga 1

Kulturförvaltningen
Kulturstrategiska enheten

Upprättad: 2023-03-23
Version: 1.3
Ansvarig: Märta Lunnér

Innehållsförteckning

Inledning	3
1. Nuläge	3
1.1. Ateljéstöd.....	3
1.2. Konstnärer och ateljéer i Malmö.....	4
1.3. Malmös kollektivverkstäder	9
1.4. Konstnärernas förutsättningar	9
2. Sammanfattning och förslag	11

Inledning

Kulturnämnden gav hösten 2022 kulturförvaltningen i uppdrag att kartlägga hur ateljésituationen ser ut i Malmö. I denna bilaga till ärendet Kartläggning konstnärsateljéer, KN-2022-5203, redovisas resultatet av kartläggningen. Underlaget är bland annat hämtat från de senaste årens ansökningar om ateljéstipendier och från den årliga enkätundersökning som kulturförvaltningen genomför bland de kulturaktörer som fått kulturstöd. Löpande samtal och möten med konstnärer och kulturaktörer utgör självklart en viktig del av underlaget.

1. Nuläge

I Malmö bor och arbetar ett stort antal professionella konstnärer, vilket på många sätt är en tillgång för Malmös kulturliv. Tillgången till relativt billiga arbetslokaler i halvcentrala lägen har bidragit till Malmös attraktivitet som kulturstad, inte minst i jämförelse med andra större städer. I takt med att staden växer och förtätas riskerar de möjligheterna att försvinna. Malmö stad behöver planera långsiktigt för att kunna säkra och skapa platser för konstnärer och kulturverksamhet.

1.1. Ateljéstöd

Kulturnämnden ger ett särskilt stöd i form av 2-åriga ateljéstipendier, som riktas till konstnärer som bor i Malmö och hyr en ateljé i Malmö. Målgruppen är aktiva verksamma och professionella konstnärer inom bild och form, vilket främst inkluderar bildkonst/fri konst i olika former, serieteckning, design och konsthantverk.

Nivån är för närvarande 18 000 kr för en tvåårsperiod, och kraven är bland annat att årshyran för ateljén är minst 10 000 kr per år. Därutöver finns kriterier kopplade till den konstnärliga verksamheten. Villkoren medför krav på en relativt omfattande dokumentation av hyreskontrakt mm.

Reglerna kring skattefria stipendier innebär att stödet inte kan ges kontinuerligt och när en konstnär fått stipendium är det påföljande tredje året ett ”karensår”. Därefter kan konstnären ansöka på nytt. Maximalt stipendier 60 per år kan beviljas. Antalet beviljade stipendier har under senare år varierat mellan ca 50 och 60 per omgång. Tendensen är att antalet meriterade sökande har ökat.

Årlig budget uppgår till 1 080 000 kr. Hanteringen innebär att 2023 år budget har fördelats, inom ramen för beslutade stipendier avseende perioderna 2022-

2023 och 2023-2024. För 2024 är 540 000 kr intecknade, avseende år två av beslutade stipendier för perioden 2023-2024.

Inom 2023 års kulturstödsbudget har kulturnämnden anslagit ytterligare 500 000 kr, för att möjliggöra en förstärkning av ateljéstödet och/eller andra utvecklingsinsatser kopplade till konstnärsateljéer.

Kulturnämnden ger inte direkta kulturstöd eller lokalsubventioner till ateljéföreningar och liknande. Om ett ateljékollektiv bedriver utåtriktad programverksamhet kan man dock söka projektstöd specifikt för det.

Konstnärer är drivande i många av de verksamheter och projekt inom bild och form som får verksamhetsstöd och projektstöd, exempelvis gallerier och andra utställningar. Dessa samfinansieras i många fall med regionala och statliga medel. När det gäller stöd till direkt till enskilda konstnärer har den nationella konstnärsnämndens arbetsstipendier stor betydelse. Stat och region ger däremot inte riktade ateljéstöd.

1.2. Konstnärer och ateljéer i Malmö

Det finns inga register eller andra exakta uppgifter över hur många konstnärer eller ateljéer som totalt finns i Malmö, och en sådan skattning beror också på vem och vad som inräknas.

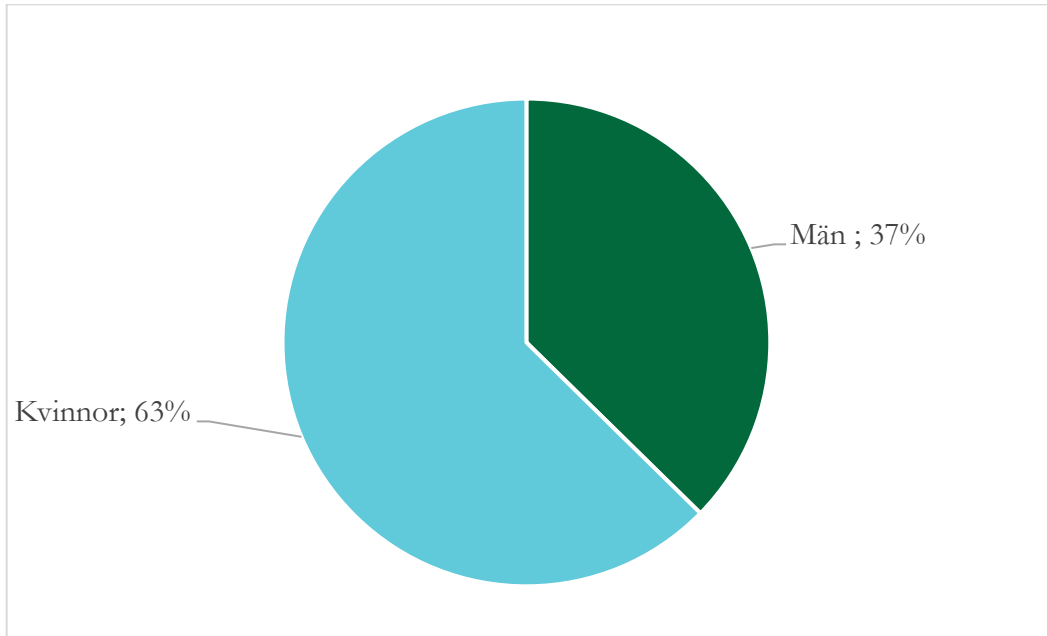
Konsthögskolan i Malmö (inom Lunds Universitet) har en central roll för stadens konstliv, med ca 80 studenter på kandidat- och masternivå i fri konst, samt doktorandprogram. Rekryteringen av studenter är både nationell och internationell. Under sin utbildningstid har studenterna ateljé på skolan (f n i Båghallarna på Sorgenfri). Över tid har många konstnärer stannat i Malmö efter utbildningen och utgör då en del av den grupp som efterfrågar ateljéer. Förberedande konstutbildningar finns på flera folkhögskolor och studieförbund i Skåne.

Kulturförvaltningen har tagit fram **ett underlag baserat på innehållet i de ansökningar om ateljéstipendier som inkommit åren 2020, 2021 och 2022**. Både de konstnärer som fått stipendium och de som fått avslag ingår. Om någon sökt flera gånger ingår enbart den senaste ansökan. Några formellt ogiltiga ansökningar har gallrats bort.

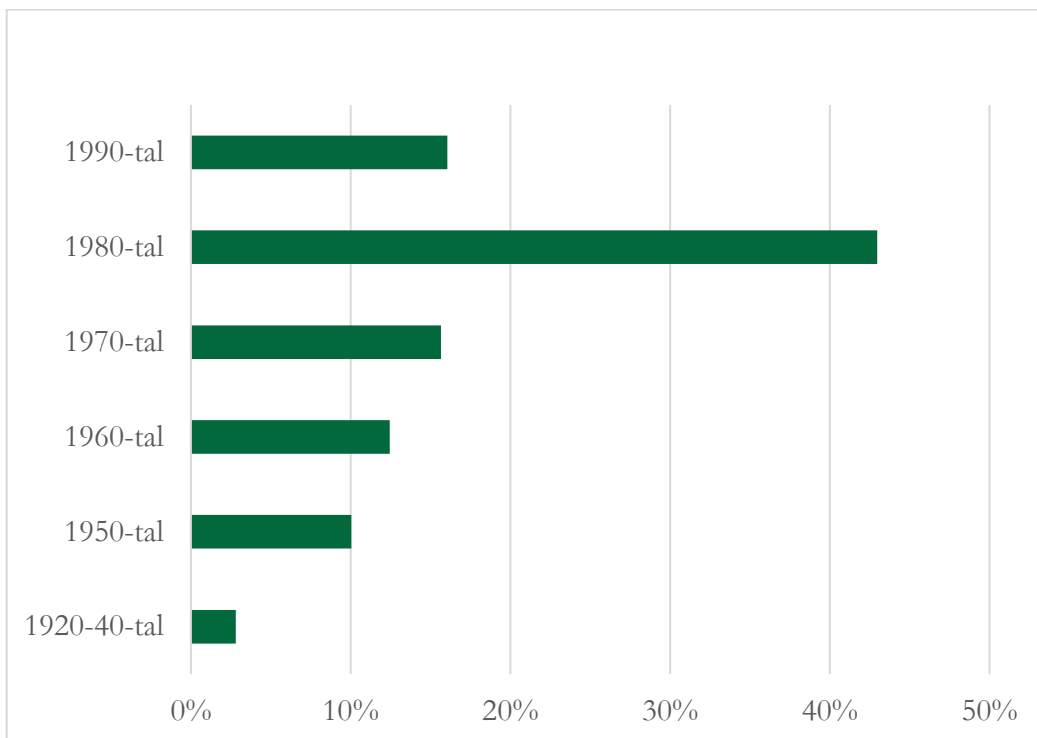
Kulturförvaltningen vill understryka att underlaget inte täcker in alla verkamma konstnärer eller ateljéer i Malmö, men är tillräckligt omfattande för att ge en indikation om nuläget.

Totalt omfattar underlaget **249** enskilda konstnärer.

Män/kvinnor, % (enligt personnummer)

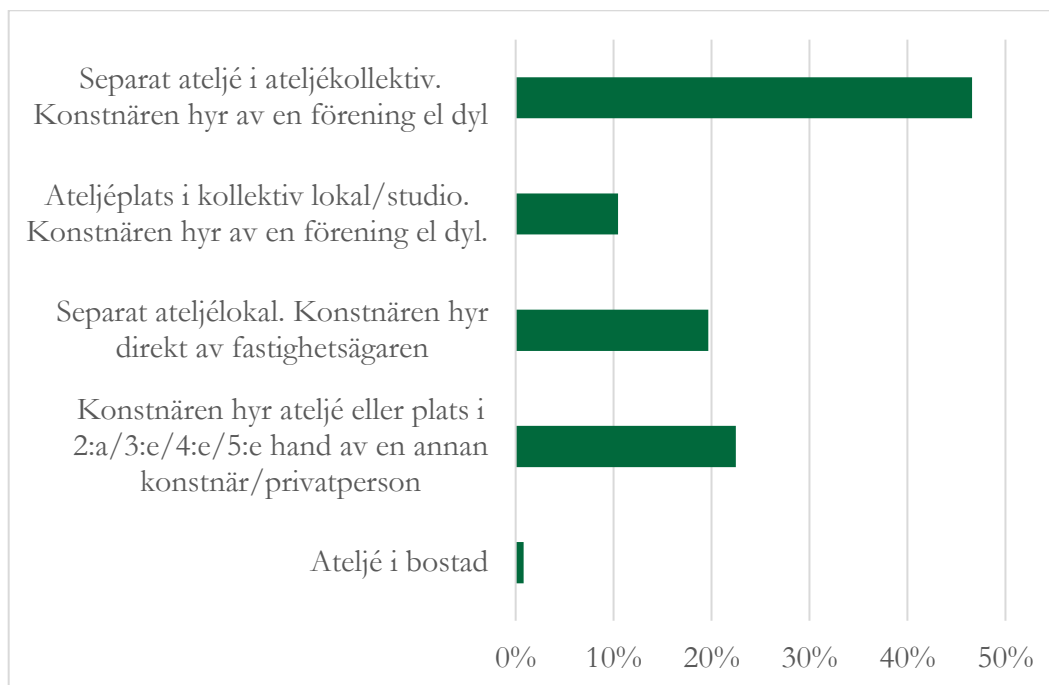

Konstnärens födelseår, %

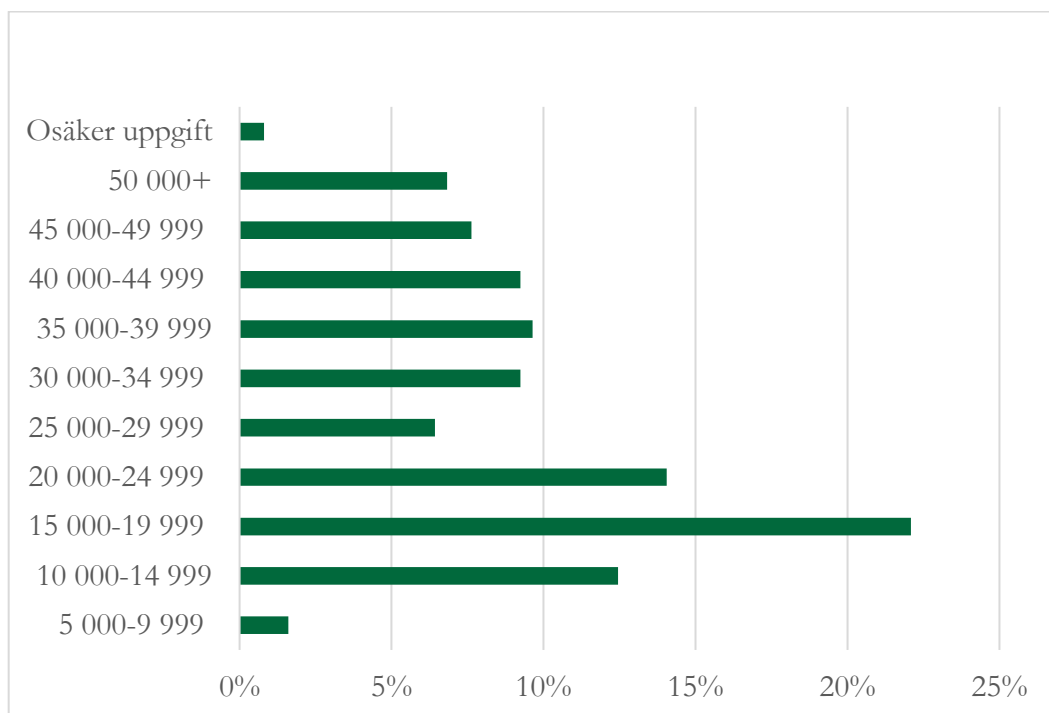

Typ av ateljé, %

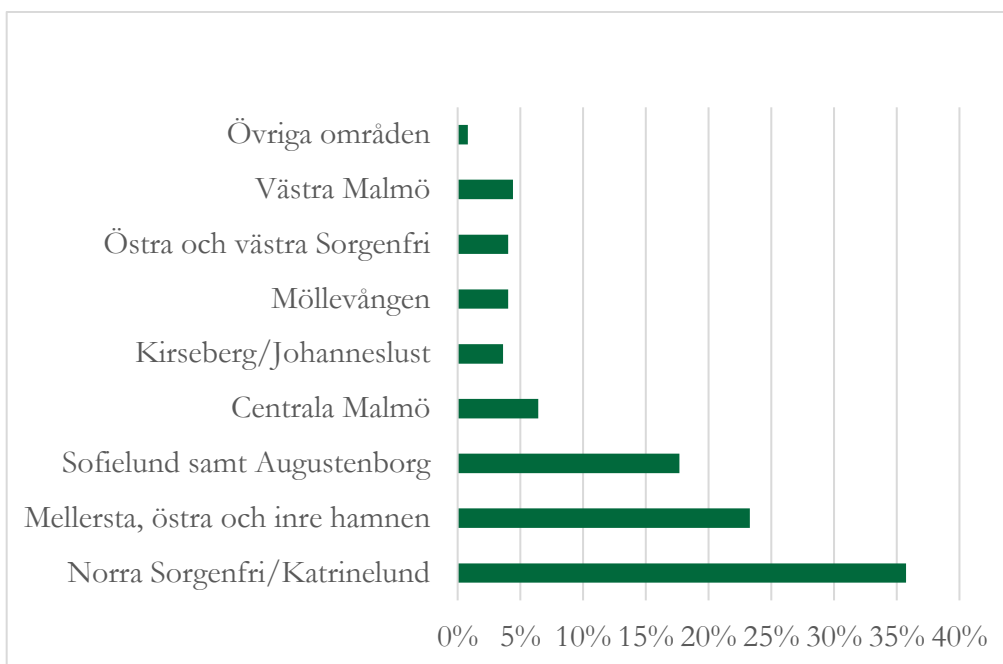
För stipendiet finns krav på hyreskontrakt. I undantagsfall ges stöd för ateljé i bostaden.

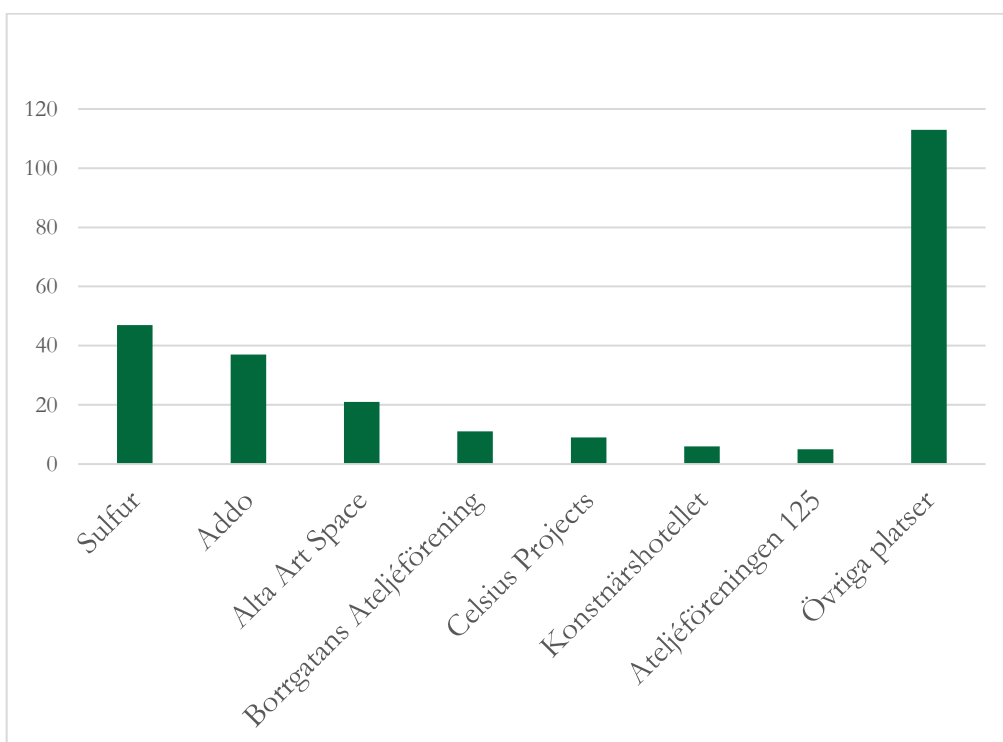
Hyresnivå netto SEK per år, %

Område i Malmö

Ateljékollektiv med minst 5 ansökande konstnärer samt övriga platser (antal konstnärer)

Sammanfattning av statistiken:

- Konstnärerna var vid ansökan mellan 26 och 93 år. Över 40% var födda på 1980-talet och en majoritet var kvinnor.
- Det vanligaste är att konstnären hyr en ateljé eller ateljéplats av en ateljéförening eller liknande.
- Det är också vanligt att konstnären hyr direkt av fastighetsägaren eller hyr en ateljé eller plats i andra, tredje, fjärde eller femte hand av en annan konstnär.
- Merparten av de sökande har hyror som motsvarar ca 1 000-3 000 kr per månad (avser belopp angivna 2020, 2021 och 2022, inte justerade för inflation).
- En stor del av ateljéerna är koncentrerade till ett par stadsdelar, främst Norra Sorgenfri/Katrinelund, hamnområdet (mellersta, östra och inre hamnen) samt Sofielund/Augustenberg.
- Ateljéerna finns på totalt ca 75 olika adresser i Malmö. Ateljékollektiven med flest sökande är Sulfur, Ateljéföreningen Addo, Alta Art Space och Borrgatans ateljéförening, där totalt närmare hälften av de sökande finns.

Övrig information från ansökningarna om ateljéstipendier:

- De större ateljékollektiven drivs i regel av ideella föreningar. Utöver en rad mindre föreningar finns även ateljékollektiv som drivs som ekonomiska föreningar eller i företagsform.
- Hyreskontrakten varierar i längd och utformning. Många andra- och tredjehandskontrakt har påfallande brister.
- En stor majoritet av ateljéerna finns i privatägda fastigheter. Någon enstaka konstnär hyr ateljé direkt av Malmö stad och en mindre del finns i MKB:s fastigheter. Ateljéföreningen Addos lokal ägs av en privat fastighetsägare och hyrs av kulturförvaltningen som sedan hyr ut lokalerna i andra hand till ateljéföreningen.
- Utbildningsnivån är hög. Av **2022 års sökande** hade ca 80% av examen från konstnärlig utbildning på universitet, högskola eller motsvarande. Bland de övriga hade flertalet utbildning från förberedande konstskolor.

Enligt andra uppgifter är det totala antalet konstnärer inom några av de större ateljéföreningarna:

- Sulfur, Industrigatan 20	ca 50 konstnärer
- Ateljéföreningen Addo, Borrgatan 4	ca 50 konstnärer
- Alta Art Space, Celsiusgatan 40	ca 24 konstnärer
- Borrgatans ateljéförening, Borrgatan 3	ca 18 konstnärer

Vid det årliga arrangemanget Malmö Open Studios, som fått återkommande projektstöd, håller konstnärer öppet hus för allmänheten i sina ateljéer. De

senaste åren har ett 100-tal konstnärer deltagit, fördelat på ca 25 adresser spridda över Malmö. Ett flertal ateljékollektiv brukar vara representerade, men även enskilda ateljéer.

Sammantaget bekräftas att ett stort antal professionellt aktiva konstnärer verkar i Malmö. Många av dem hyr ateljéer i större och mindre kollektiv. Det är också vanligt att konstnärer hyr ut ateljéplatser till vararandra, på tillfällig eller mera permanent basis. Den absoluta merparten av ateljéerna finns i privatägda fastigheter och flertalet är koncentrerade i några stadsdelar.

1.3. Malmös kollektivverkstäder

Kollektiva konstnärsverkstäder med gemensamma arbetsytor och teknisk utrustning av olika slag har en lång tradition i Sverige och i Malmö.

Verkstäderna har byggts upp och drivs av professionella konstnärer, i form av fristående kulturorganisationer. Kulturskapare inom bild och form är den huvudsakliga målgruppen men det finns även målgrupper inom angränsande fält, såsom tidskrifter och förlag. I verkstäderna kan konstnärer producera verk för utställningar, offentliga konstuppdrag och andra projekt.

Utöver enskilda och delade ateljéer utgör kollektivverkstäderna en viktig del av infrastrukturen för konstnärligt arbete i Malmö. Verkstäderna ger tillgång utrustning som den enskilda konstnären i regel inte har möjlighet att införskaffa själv, exempelvis för gjutning, tryckning och snickeri. De fungerar också som viktiga mötesplatser och är en bas för kunskap om en mängd konstnärliga tekniker.

Verkstäder och andra resurscentra för konstnärliga utövare är prioriterade inom kulturstödet. De fyra etablerade verkstäderna i Malmö är KKV Monumental (trä, metall, gjuteri mm), KKV Textiltryck, Mediaverkstaden (digital teknik) samt Konstnärernas kollektiva Grafikverkstad. Malmö stads verksamhetsbidrag till dessa fyra verkstäder uppgår 2023 till sammantaget 2 285 000 kr och motsvarande regionalt stöd är 2 864 000 kr. De får också i mindre utsträckning statligt stöd. Lokalhyror utgör en stor andel av kostnaderna. Mediaverkstaden hyr sina lokaler av Malmö stad/Stadsfastigheter, medan övriga hyr av privata fastighetsägare. Ett nytt initiativ, Malmö Väv, har ambitionen att etablera en verkstad för textil/vävning.

1.4. Konstnärernas förutsättningar

Bildkonstnärers prekära ekonomiska villkor är väl belysta genom ett flertal statliga utredningar. Generellt har många konstnärer låga och osäkra inkomster,

svag anknytning till socialförsäkringssystemen och måste kombinera konstnärliga uppdrag med annan försörjning. Det löpande arbetet med kulturstödet och kontakterna med det fria kulturlivet ger kulturförvaltningen en god inblick i konstnärers villkor i Malmö, och bilden överensstämmer med det som gäller nationellt.

Under några år har kulturförvaltningen gjort en årlig enkät med allmänna frågor om förutsättningarna för fria kulturaktörer att verka i Malmö. Den riktas till de personer och organisationer som fått kulturstöd under året, bland annat projektstöd, verksamhetsstöd och ateljéstipendier.

I enkätsvaren från december 2022 avspeglas att ateljéfrågorna är högaktuella. Av totalt 96 svarande har 28 uttryckt behov och förslag som berör ateljéer och/eller ateljéstöd.

- Ekonomin står i fokus, mot bakgrund av att ökade ateljéhyror är en realitet eller ett påtagligt hot.
- Ett återkommande önskemål är att nivån på ateljéstödet höjs och att fler får tillgång till ateljéstöd. Några ger också förslag om andra förändringar av nuvarande ateljéstipendier, t ex att de ska ges kontinuerligt eller för en längre period.
- Ett flertal svar uttrycker behovet av långsiktigt tillgängliga, enkla och billiga ateljélokaler som man själv kan anpassa till sin konstnärliga verksamhet. Även kollektivverkstäderna framhålls som viktiga.
- Det finns olika tankar om hur tillgången till ateljéer kan förbättras – genom att rädda hotade ateljéer, stödja ateljéföreningar gentemot fastighetsägare, ändra bygglovsregler och/eller skapa nya ateljéhus, antingen i kommunal regi eller i samverkan med andra fastighetsägare.
- En del svar framhåller värdet av att Malmös ateljékollektiv och verkstäder är relativt centralt belägna. Samtidigt uppfattas en konflikt mellan kulturlivets behov och stadens behov av att bygga fler bostäder.

Enkäten bekräftar de synpunkter som kulturförvaltningen möter i andra sammanhang. Bildkonstnärer och andra kulturutövare uttrycker ofta att långsiktigt trygga och ekonomiskt överkomliga arbetslokaler är ett primärt behov. Kostnaderna är med stor sannolikhet den främsta orsaken till att många konstnärer delar ateljéer, hyr en mindre yta eller helt enkelt avstår från att hyra en ateljé.

Konstnärer i flera av de ateljékollektiv som kulturförvaltningen har kontakt med upplever en stor osäkerhet om de kan vara kvar i sina lokaler på sikt, på grund av hyreshöjningar och/eller planer på att lokalerna ska rivas eller renoveras för annan verksamhet.

2. Sammanfattning och förslag

Kartläggningen bekräftar att tillgången till ateljéer och arbetslokaler för bildkonstnärer och andra konstnärliga yrkesgrupper är en viktig grund för ett självständigt och vitalt fritt kulturliv. En daglig arbetsplats gör att man som konstnär kan ha Malmö som bas för sin verksamhet. De kollektiva verkstäderna är också nödvändiga för ett kvalificerat konstnärligt arbete inom olika tekniker.

Hyresnivåerna avgör i hög grad hur många konstnärer som har möjlighet att efterfråga en ateljé. Många andra faktorer påverkar hur många professionella konstnärer som stannar i Malmö efter sin utbildning eller väljer att flytta hit. Det är inte möjligt att göra någon exakt beräkning av hur många ateljéer som kommer att behövas, men den samlade bedömningen är att behovet framåt kommer att vara minst lika stort som nu.

Målet för det fortsatta arbetet bör vara att möjliggöra ökad tillgång till funktionella, ekonomiskt överkomliga och långsiktigt trygga ateljélokaler för konstnärer. Merparten av alla ateljéer finns idag inom det privata fastighetsbeståndet, och det gäller även framgent.

Ett adekvat ateljéstöd är ett viktigt verktyg och stödet bör förändras och utökas.